

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА НАРОДНИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ВОКАЛУ

ВОЛОДИМИР САЛІЙ

**ДИТЯЧИЙ АЛЬБОМ БАЯНІСТА
(АКОРДЕОНІСТА)**

«ВЕСЕЛА СІМКА»

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Дрогобич
2020

УДК 78.087.612.1

С 82

*Рекомендовано до друку вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка
(протокол № 17 від 30 листопада 2020 р.)*

Рецензенти:

Душний А. І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти, заслужений діяч естрадного мистецтва України;

Чумак Ю. В. – кандидат мистецтвознавства, викладач-методист, диригент оркестру українських народних інструментів, директор Дрогобицького музичного фахового коледжу імені Василя Барвінського, лауреат міжнародних конкурсів.

Салій В. Весела сімка. Дитячий альбом баяніста (акордеоніста) : навчальний посібник / Володимир Салій. – Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. – 20 с.

Даний навчальний посібник підготовлений відповідно до робочої програми з навчальної дисципліни «Додатковий музичний інструмент: баян/акордеон» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) затвердженої науково-методичною радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Збірник містить сім п'єс. Специфіка даного навчального посібника у тому, що назва кожної п'єси відповідає тональності в якій вона написана. Вступна частина, пропонована рекомендована література допоможуть студентам у роботі над даним матеріалом та в подальшому підборі нового схожого за змістом і спрямуванням музичного матеріалу.

Навчальний посібник адресований студентам музично-педагогічних факультетів закладів вищої освіти, музичних коледжів, учням ДМШ та ДШМ.

© Салій В., 2020
© Дрогобич, 2020

ПОРА ДИТИНСТВА ЧАРІВНА

Дитячі музичні альбоми, як одне зі специфічних явищ музичної культури, привертає увагу педагогів та виконавців своєю доступністю, образною різноманітністю, характерністю та популярністю.

Інтерес до дитячих альбомів в європейській професійній музиці ХІХ століття був колосальний. Створюючи п'єси для дітей, композитори розуміли, що неможливо розкрити перед підростаючим поколінням цінності дорослого світу, недбало ставлячись до світогляду, зацікавлень, а також психологічної готовності сприйняття дитиною образів, які демонструють, або ж приховують у собі музичні композиції. За порівняно короткий період часу дитячий альбом, як цикл мініатюр, став одним з яскравих взірців творінь для дітей в історії музики. Це «Дитячий альбом» російського композитора Петра Чайковського оп. 39 (1878) – цикл п'єс для фортепіано, що носить авторський підзаголовок «Двадцять чотири легкі п'єси для фортепіано». У листі до Надії фон Мекк композитор писав: «Завтра візьмусь за збірку мініатюрних п'єс для дітей. Я давно вже подумував про те, що не завадило б в міру сил сприяти збагаченню дитячої музичної літератури, якої доволі мало. Хочу зробити цілу низку маленьких уривків безумовної легкості і з привабливими для дітей заголовками, як у Шумана»¹. Видатний німецький композитор-романтик Роберт Шуман створив «Альбом для юнацтва» – 43 п'єси для фортепіано (1848), оп. 68, а французький композитор-імпресіоніст Клод Дебюссі у 1908 році – Сюїту для фортепіано «Дитячий куточок» (Children's Corner, L 113). Угорським композитором Белою Бартоком, творчість якого припадає вже на ХХ століття, було створено цикл фортепіанних п'єс «Дітям», а норвежцем Едвардом Грігом – різнохарактерні «Ліричні п'єси» (оп. 12, оп. 38, оп.43, оп.47, оп.54, оп.57, оп.62, оп.65, оп.71) для дітей. Цікавою є збірка мініатюр для дітей Василя Барвінського «Наше Сонечко грає на фортепіано» (1935), музичний матеріал яких базується на українських піснях і танцях. Композитор так пише про ідею

¹ лист до Надії фон Мекк від 30 квітня 1878 року.

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D1%82%D1%8F%D1%87%D0%B8%D0%B9_%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B1%D0%BE%D0%BC

створення цього циклу, присвяченого доньці своїх друзів Марічці Пшеничці, яка згодом стала відомим музикознавцем Марією Загайкевич: «Учнів і діток я завжди любив, що й навіть не відмовився вчити їх в музичній десятирічці, аби не втратити контакту з дітьми»².

Питання художньо-образного залучення юних музикантів до світу мистецтва в минулому ХХ столітті не втратило своєї актуальності та усе з більшою силою притягує композиторів і сьогодні.

Пропонований збірник «Весела сімка» («Дитячий альбом баяніста (акордеоніста)») сучасного композитора, представника Дрогобицької музично-педагогічної школи, кандидата педагогічних наук, доцента кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Володимира Салія містить сім п'єс, а специфікою цього альбому є те, що кожна п'єса відповідає тональності, у якій вона написана. Увесь цикл є доволі доступним для дитячого розуміння, адже сама назва налаштовує на позитив і оптимістичне сприйняття дійсності – це підкреслено використанням у даному опусі лише мажорних («веселих») тональностей. Музичний матеріал спрямовано на те, щоб учень на початковому етапі ознайомлення з азами виконавської майстерності та нотною грамотою міг поєднати ці сфери – практичну і теоретичну, тим самим сприяючи засвоєнню матеріалу, що стосується назв, звуковисотності та тембральності основних семи нот.

Магія цифри «7» присутня у нашому повсякденному житті, знайомі з нею і діти дошкільного віку: сім кольорів веселки, сім днів тижня, сім нот. «Сімка» лежить і в основі слова «сім'я», яка для дитини є цілим Всесвітом, оберегом, джерелом натхнення і пізнання себе та усього, що знаходиться за межами рідної домівки. Тому дуже важливо, щоб перше знайомство юних музикантів із

² Соловей Л. «Наше Сонечко грає на фортепіано», Дрогобицький музичний фаховий коледж імені Василя Барвінського. <http://new.ddmu.org.ua/2018/03/23/%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B5-%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%BE-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%94-%D0%BD%D0%B0-%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BF%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%BE/>

чарівним світом звуків відбулось на якісних і зрозумілих взірцях, таких, які представлені саме в цьому збірнику.

Кожна п'єса доповнена влучною ілюстрацією – усе це створено задля розуміння дитиною у подальшому співставлення і поєднання суміжних видів мистецтв, а також, як додатковий стимул для формування творчої уяви і фантазії, які так необхідні для відображення образності виконуваних творів на заняттях музикою.

Як було зазначено, це вже третій «Дитячий альбом» митця. У 2011 році Володимиром Салієм було створено «Дитячий альбом баяніста (акордеоніста)» а в 2017 – «Дитячий альбом баяніста (акордеоніста) № 2».

Сподіваємось, що Дитячий альбом баяніста (акордеоніста) № 3 «Весела сімка» Володимира Салія звучатиме у навчальних класах та на концертній естраді у виконанні юних музикантів, адже ці мініатюри можна представляти слухачам як цілим циклом, так і окремими композиціями, кожна із яких є яскравим і самобутнім дидактичним матеріалом.

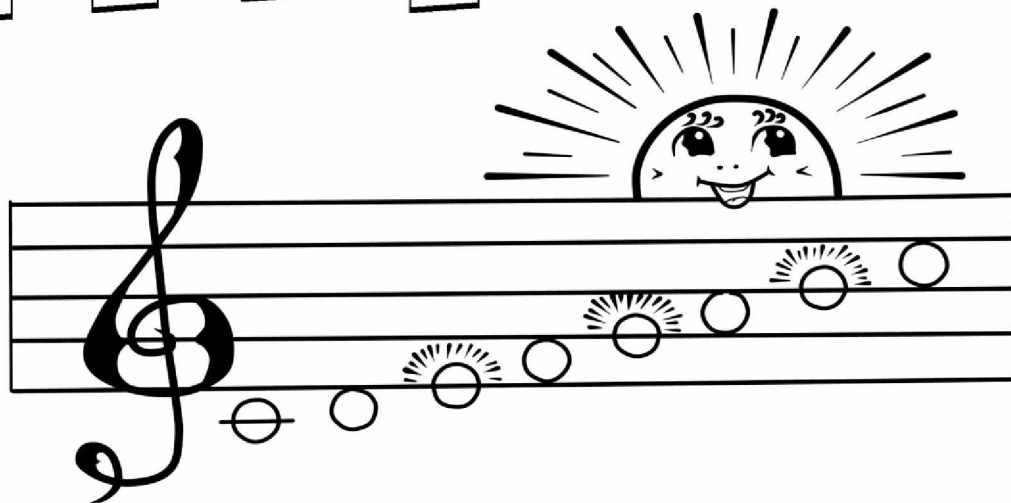
***Наталія Сторонська,**
провідний концертмейстер кафедри народних
музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка*

ДО (С)

В.Салій

Allegro

Piano score for the piece "ДО (С)". The score is in 2/4 time and consists of four systems of music. Each system has a treble and bass clef staff. The first system starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second system starts at measure 5. The third system starts at measure 9 and includes a forte (*f*) dynamic. The fourth system starts at measure 13 and ends with a double bar line. Chord symbols are placed below the bass staff: C, C, d, d, G7, G7, C, G7 in the first system; C, C, d, d, G7, G7 in the second; F, F, C, C, G7, G7 in the third; F, F, C, A7, d, G7, C in the fourth. The melody in the treble staff features eighth-note patterns with slurs and a flat (b) in the final measure of the second and third systems.

PE (D)

В.Салій

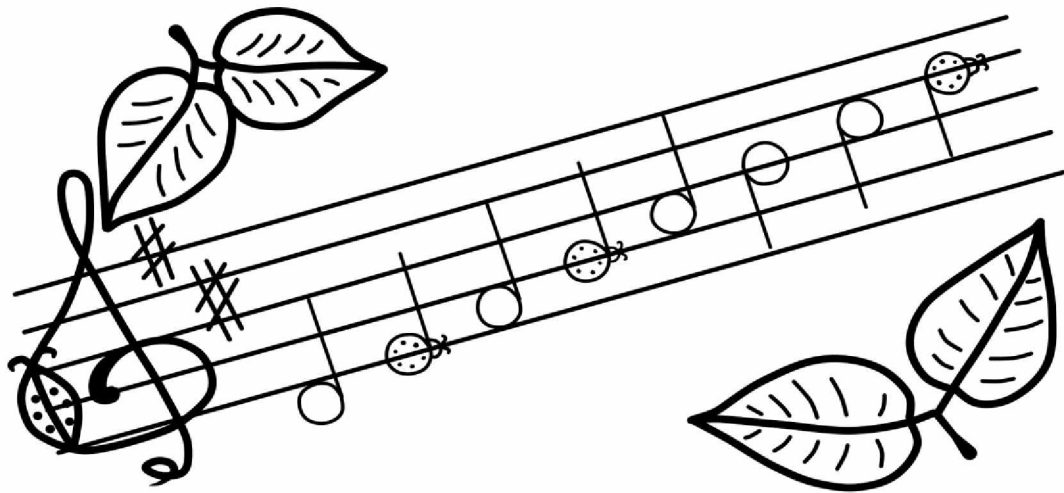
Allegretto

mf D A A7 D

3 D A A7 D Fine

mp A D A7 D

mf G D A7 D

MI (E)

В.Салій

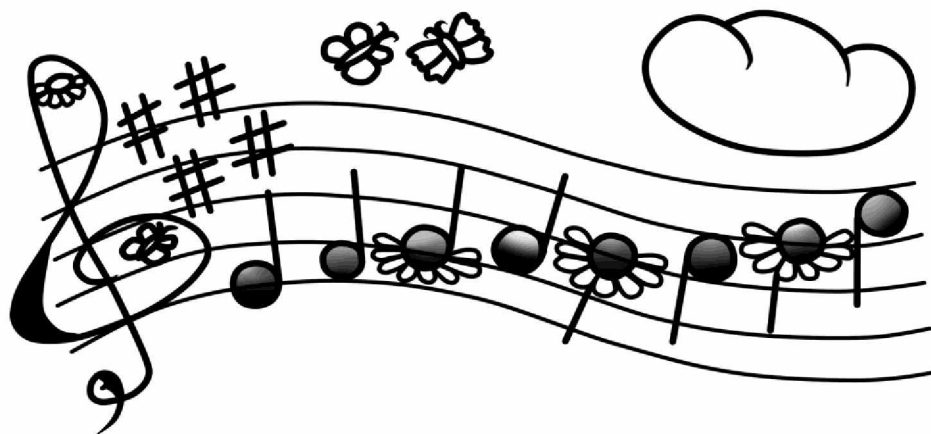
Animato

mp E E H H H H7 E H

mf E E H H H H7 E E7

f A A E E H H7 E E7

f A A E E H H7 E

ФА (F)

В.Салій

Allegretto mosso

mf F C F F

mf F C7 F F7

f B B F F C C7 F F7

f B B F F C C7 F F

СОЛЬ (G)

В.Салій

Animato assai

mp G G G G

3 G G D D

5 D D D D D7 D7 G D7

mf G G G G G G D D

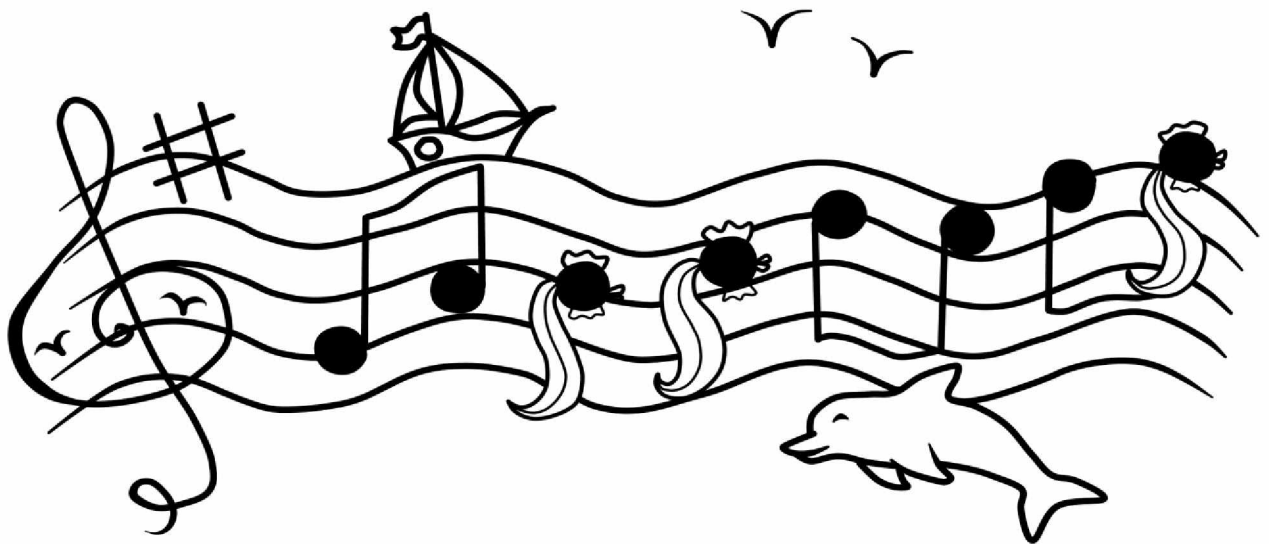
13 D D D D D7 D7 G Fine

17 *f* C C G G

19 D D7 G G7

21 C C G G

23 D D7 G G

ЛЯ (А)

В.Салій

Con moto

3

5

7

1.

2.

mf

A

A

A

A

A

F#7

h

h

h

h

h

h

E7

A

rit.

E7

A

CI (H)

В.Салій

Allegretto moderato

The musical score is written for piano in 2/4 time, key of D major. It consists of five systems of two staves each. The right hand plays a melodic line with slurs, and the left hand plays a bass line with chords. Chords are labeled with 'H' and 'Fis'. Dynamics include *mf* and *f*.

System 1: *mf* H H H H

System 2: H H Fis Fis

System 3: Fis Fis Fis Fis

System 4: Fis Fis7 H H

System 5: *f* H H H H

11

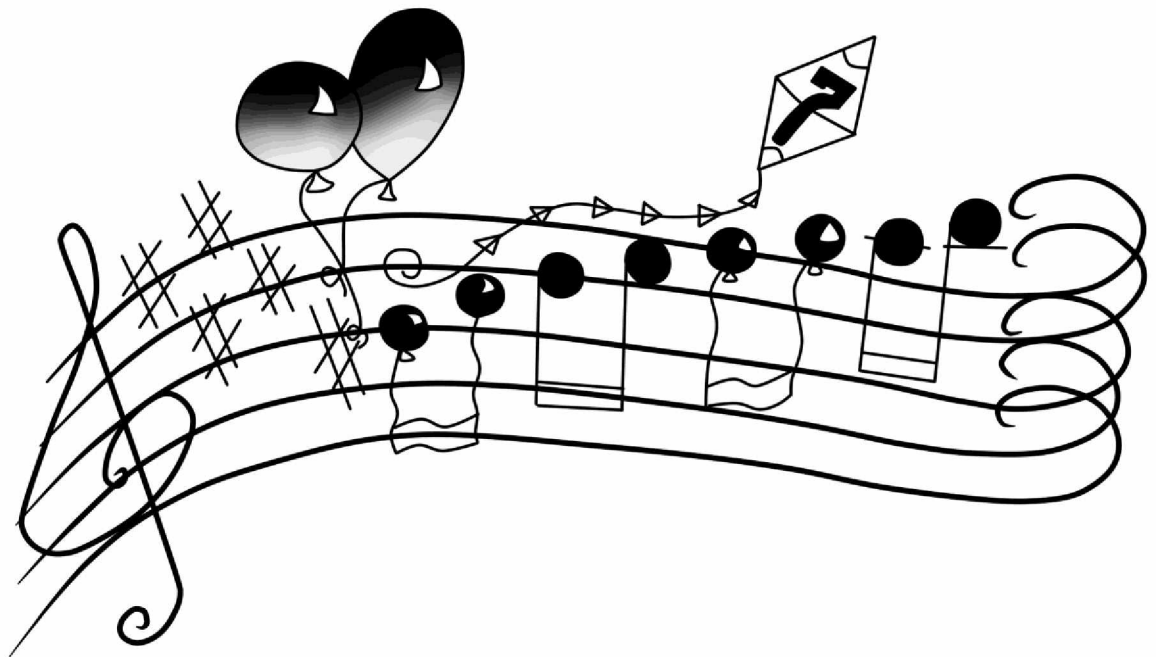
13

15

Fis H Fis H

Fis Fis Fis Fis

Fis Fis7 H H

Використана термінологія

Allegretto – рухливо, трохи повільніше за *Allegro* (92 – 108).

Allegretto moderato – помірно жваво (88 – 104).

Allegretto moso – жвавіше за *Allegretto* (96 – 112).

Allegro – швидко, весело (120 – 144).

Animato – жваво, натхненно (100 – 116).

Animato assai – жваво, дуже натхненно (104 – 120).

Con moto – рухливо (84 – 100).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бобечко О., Салій В. Педагогічний репертуар для дуету інструменталістів : навчальний посібник / Оксана Бобечко, Володимир Салій. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. – 34 с.
2. Вірясова В. Концертні п'єси для баяна [Ноти] / Валентина Вірясова. – Дніпропетровськ : Вид.-тв. центр «Гамалія», 2007. – 28 с.
3. Доренський О. Ступені майстерності. Вибрані етюди для баяна [Ноти] / О. Доренський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – 84 с.
4. Душний А. «Дитячий альбом» як основа дидактичного репертуару у доробку представників Львівської баянної школи / А. Душний // Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : зб. наук. праць: наук. записки Рівненського державного гуманітарного університету. У 2-х т. – Рівне : РДГУ, 2011. – Т. 1. – Вип. 17. – С. 257–262.
5. Колосовська О. Сюїта № 1. «Ескізи» для акордеона [Ноти] / О. Колосовська. – Львів : ТеРус, 2009. – 20 с.
6. Марченко Є. Книш Г. Дитячі музичні цикли (альбоми, сюїти) в навчально-педагогічному репертуарі баяніста-акордеоніста / Є. Марченко, Г. Книш // Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України : мат. Всеукр. наук.-практ. конф.

- (Кіровоград, 28 лютого 2009 р.). – Кіровоград : Тема плюс, 2009. – С. 42–47.
7. Мясков К. «Червоні вітрила» : альбом-сюїта для баяна [Ноти]. – К. : «Музична Україна», 1970. – 80 с.
 8. Нікіфорук А. Дитяча сюїта [Ноти] / А. Нікіфорук // Душний А., Пиц Б. Творчість композиторів Львівської баянної школи : навч. пос.. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – С. 105–110.
 9. Салій В. Методика роботи над музичним образом у процесі навчання підлітків гри на баяні (акордеоні) : [монографія]. – Дрогобич : ДДПУ, 2013. – 136 с.
 10. Салій В. Педагогічний репертуар музиканта-інструменталіста на прикладі «Дитячого альбому баяніста (акордеоніста) № 2» : методичні рекомендації / Володимир Салій. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. – 28 с.
 11. Салій В. С. Педагогічний репертуар музиканта-інструменталіста на прикладі «Дитячого альбому баяніста (акордеоніста)». Навчально-методичний посібник / Володимир Салій. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. – 40 с.
 12. Салій В. С. Сприйняття підлітками художніх образів музики / Володимир Салій // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є.І. Коваленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – № 1. – 234 с. – С. 108 – 110.
 13. Салій В., Душний А. Уроки-образи та їх роль у формуванні творчої особистості учня у початкових мистецьких навчальних закладах // Folk-Instrumental Art at the turn of XX – XXI century : collection of materials and theses VI-th International Scientific and Practical Conference (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, December 8, 2017, Drohobych) / [editors-compilers A. Dushniy, B. Pyts]. – Drohobych : Posvit, 2017. – С. 29 – 31.

14. Сорока В. Дитячий альбом [Ноти] / Сорока В. Сходинки до майстерності. – Тернопіль-Теребовля, 2007. – Зош. 1. – С. 3 – 19.
15. Сташевський А. Нариси з історії української музики для баяна : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. мистецтв і освіти] / А. Сташевський. – Луганськ : Поліграфресурс, 2006. – 152 с.
16. Сюїти для юних баяністів / [упор. П. Серотюк]. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – Вип. 1. – 36 с.; Вип. 2. – 36 с.; Вип. 3. – 44 с.; Вип. 4. – 44 с.; 2006. – Вип. 5. – 40 с.; 2006. – Вип. 6. – 48 с.; Вип. 7. – 48 с.; Вип. 8. – 48 с.
17. Твори для готово-виборного баяна: Зошит 1 / Упорядник, вступна стаття та анотації А. Душного. – Дрогобич: ДДПУ, 2003. – 28 с.
18. Тече річка невеличка : українські народні пісні для баяна та акордеона в обр. І. Кобилкіна [Ноти]. – К. : «Музична Україна», 1998. – 21 с.
19. Титов С. 50 етюдів для баяна на різні види техніки [Ноти] / С. Титов. – К. : «Музична України», 2002. – 72 с.
20. Українські народні пісні в обробці для баяна В. Вірясової [Ноти]. – Дніпропетровськ : «Поліграфіст», 2003. – 13 с.
21. Щоденні вправи учня-акордеоніста : метод. рекомендації. [для муз. школи муз. відділ. поч. спеціаліз. мист. нав. закл.] / [автор-укладач В. Зайцева]. – Вінниця : «Нова Книга», 2005. – 52 с.
22. Янчак В. «Альбом для дітей та юнацтва» В. Власова в контексті розвитку дитячого репертуару для баяна / В. Янчак // Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини : зб. мат. наук.-практ. конф. / [ред.-упоряд. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц]. – Дрогобич : Коло, 2005. – С. 223 – 231.

ЗМІСТ

ПОРА ДИТИНСТВА ЧАРІВНА.....	3
1. ДО (С).....	6
2. РЕ (D).....	7
3. МІ (Е).....	8
4. ФА (F).....	9
5. СОЛЬ (G).....	10
6. ЛЯ (А).....	12
7. СІ (Н).....	13
Використана термінологія.....	15
Рекомендована література.....	15

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Володимир Салій

ВЕСЕЛА СІМКА **ДИТЯЧИЙ АЛЬБОМ БАЯНІСТА** **(АКОРДЕОНІСТА)**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*Редакційно-видавничий відділ
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка*

Головний редактор
Ірина Невмержицька
Нотний набір
Володимир Салій
Художнє оформлення
Наталія Сторонська
Технічний редактор
Наталя Кізіма

Здано до набору 02.12.2020 р. Підписано до друку 21.12.2020 р. Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times. Наклад 300 прим. Ум. друк. арк. 2,37. Зам. № 48.

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.). 82100 Дрогобич, вул. І.Франка, 24, к. 42.